

Національний університет
водного господарства
та природокористування

ДЕРЖАВНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Комунальна установа «Волинська обласна Мала академія наук»
Національний університет водного господарства та природокористування
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Державний торговельно-економічний університет**

МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

**X Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих науковців**

19 травня 2023 року

**Луцьк
2023**

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету філології та журналістики
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 11 від 23 червня 2023 року)*

Рецензенти:

Віталій Корнєєв – доктор наук із соціальних комунікацій, професор
Навчально-наукового інституту журналістики
Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Наталія Денисюк – кандидат наук із соціальних комунікацій,
редактор польсько-українського двотижневика «Волинський монітор» /
Polsko-ukraiński dwutygodnik «Monitor Wołyński»

М 31 **Масова комунікація: історія, сьогодення, перспективи:** матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців (19 травня 2023 р.) / упоряд.: М. Рожило, Н. Шульська. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 266 с.

Збірник уміщує тези повідомлення, у яких розглянуто актуальні проблеми історії та теорії комунікації, журналістики в умовах війни та в добу цифровізації, медіавпливів на аудиторію, міжкультурної комунікації, медіаосвіти та медіаграмотності, а також новітні медіатренди та сучасні видавничі стратегії, інновації в рекламі та PR.

Для фахівців у галузі журналістики, молодих науковців, а також тих, хто цікавиться масовими комунікаціями.

*Матеріали надруковано в авторській редакції
За достовірність інформації, уміщеної в опублікованих тезах,
несуть відповідальність автори.*

© Колектив авторів, 2023
© Кафедра соціальних комунікацій,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
укладання, оформлення, 2023

ЗМІСТ

Адамчук Наталія Специфіка відображення російсько-української війни в художніх репортажах.....	9
Алоян Артак Професійні стандарти й етика у висвітленні теми насилля в медіа в умовах війни.....	11
Андрійчук Сергій Фактчекінг в умовах війни: ресурси, інструменти, алгоритми	13
Балалаєва Олена Застосування технологій штучного інтелекту в журналістці.....	17
Благовірна Уляна Роль візуальних образів у формуванні тематичних ідей у творах Сільвії Плат та Вірджинії Вульф.....	20
Благовірний Максим Авторський відеоконтент & соціальні мережі: взаємодія та підсилення функцій	23
Бляшук Анна Електронні видання: проблеми і перспективи.....	27
Бойченко Юлія Специфіка мультимедійних жанрів українських інтернет-видань	23
Бондар Олена Свобода слова в українських ЗМІ під час повномасштабної війни.....	31
Бухарова Юлія Формування нових соціальних типів авторів у практиці інтернет-журналістики.....	33
Василенко Кароліна Гендерне висвітлення жінок-військовослужбовців у медіа.....	36
Вильотник Емма Подкасти як інструмент розвитку та підтримки радіожурналістики: роль у стимулюванні творчості та розвитку нових напрямків у медіа.....	39
Гайдар Володимир Серія матеріалів про спортивні події в онлайн-ЗМІ Житомирщини	41
Глуценко Ольга Книжковий простір поетичної збірки як концепт.....	44
Голік Оксана, Голік Катерина Тренди PR-сфери в умовах військового стану.....	46

Головань Дмитро Спортивна журналістика у сучасному світі: виклики та можливості для професії в епоху поширення фейкових нових та інформаційної перенасиченості	48
Гординський Дмитро Ютуб як інформаційний майданчик нових медіа	51
Градищук Ірина Завдання медіаграмотності та медіаосвіти при підготовці фахівців-журналістів.....	54
Григорук Аліна Друковане видання «Зорі над Убортю» у комунікативному просторі Житомирщини.....	57
Грущинська Віта Механізми та інструменти протидії сучасним медіаманіпуляціям в умовах гібридної війни.....	60
Гук Олександра Медіавпливи на аудиторію.....	63
Гуменюк Оксана Вплив гендерних стереотипів на сприйняття рекламного повідомлення.....	65
Дідула Богдана Інфомедійна грамотність та протидія фейкам в умовах війни.....	67
Дудич Софія Іноземні ЗМІ про війну в Україні.....	70
Дунська Анастасія Професійна діяльність журналіста Юрія Бутусова під час повномасштабного вторгнення....	72
Дюжева Катерина Медіакультура сучасної молоді як аспект соціокомунікаційних процесів.....	74
Еладл Ахмет Специфіка редагування наукових текстів.....	77
Єжижанська Тетяна Цільова аудиторія бренд-комунікації книжкового видавництва.....	80
Заболотна Поліна Робота із соціальними темами в журналістиці на прикладі висвітлення історій людей із порушенням слуху в Україні.....	84
Заболотня Ніна Прояви інформаційної війни в українських, російських та білоруських інтернет-виданнях від початку повномасштабної війни.....	87
Зайко Леся, Ігнатченко Дмитро Медіаграмотність як чинник підвищення кваліфікації журналіста.....	90

Зінчук Софія Виявлення ознак ідеології у промовах за допомогою контент-аналізу.....	94
Іващенко Архип, Прокопенко Даниїл, Хансаліс Гаяне Журналістське висвітлення здорового способу життя в Україні: проблеми та перспективи....	97
Канцеляренко Віталіна Теоретичні засади формування використання мультимедійних засобів у вітчизняних інтернет-ЗМІ.....	99
Кармазіна Катерина Роль медіа у формуванні соціальних стереотипів.....	102
Касянчук Дарина Проблематика екологічної журналістики в умовах війни.....	105
Кияниця Євгенія Структурні елементи медіаграмотності для розбудови медіакомпетентностей.....	108
Клеха Іванна Вплив війни на медіа та суспільство	110
Климчук Дмитро Вживання найдовших слів в українській мові в текстах ЗМІ.....	113
Коляда Ніна Гендерна рівність – нерівність у медіа: баланс – дисбаланс.....	115
Корж Ксенія Журналістика в добу цифровізації.....	118
Костик Анастасія Необхідність медіаосвіти та медіаграмотності у сучасному суспільстві.....	120
Кострикін Андрій Радянсько-російська культурна спадщина, як утиск української культури.....	122
Костусяк Наталія Експресивно-оцінна лексика в медіакомунікації воєнного періоду (на прикладі текстів телеграм-каналів).....	125
Костюк Анна Особливості форматів сучасної української тревел-журналістики та її розвиток в умовах війни.....	128
Костюк Діана Огляд іноземних ЗМІ про війну в Україні.....	131
Костюк Оксана Дотримання журналістських стандартів в умовах війни:реалії медіапростору.....	133
Коськовоцька Аліна Український досвід боротьби з російськими фейками.....	135

Кравченко Діана Соціальні мережі в роботі журналіста.....	137
Крива Дар'я Дискурс іронії в українських ЗМІ.....	140
Крот Христина Журналістика в умовах війни: етика журналістів у висвітленні дітей в ЗМІ.....	142
Курганевич Йордана Слово – зброя журналіста в умовах війни.....	144
Левкович Дарина Російсько-українська війна (2014-2023 роки) у персоналіях.....	146
Левченко Тетяна Розмовна лексика в мові засобів масової комунікації.....	149
Лиса Ірина Жанрові особливості комікс-матеріалів у журналістиці.....	154
Льовіна Олена Особливості реклами в інтернет-медіа.....	157
Майданюк Вікторія Аналіз ключових понять проблеми гендерного балансу в медіа.....	160
Марчук Роман Аудіовізуальна адаптація як засіб популяризації художньої літератури.....	163
Межов Олександр Звертання в заголовках сучасних газетних текстів як засіб медіавпливу на читацьку аудиторію.....	167
Мельник Катерина Шляхи ведення інформаційної війни росією проти України.....	169
Микитенко Вікторія Серія матеріалів, присвячених тематиці макіяжу та його стилів, у сучасних медіа.....	172
Микитюк Олександра Роль ЗМІ під час збройних конфліктів.....	175
Мошківський Владислав Роль масмедіа у процесі формування та тиражування стереотипів.....	178
Мошкун Андрій Особливості діяльності пресслужб спортивних організацій України в умовах війни.....	180
Назарук Надія Візуальне представлення інформації та даних про психічне здоров'я в інтернет-ЗМІ (інфографіка).....	184

Остапчук Валентин Медіа як інструмент впливу на аудиторію.....	187
Подмовська Юлія Вплив засобів масової інформації на свідомість молоді.....	189
Присяжна Анна Використання голограми в рекламі та піарі: можливості та виклики.....	192
Процюк Ірина Українські музичні виконавці як лідери думок в кризові періоди держави (на прикладі діяльності гурту «KALUSH»).....	194
Рибалка Костянтин Вплив ігрових медіа на думку та дії геймерів.....	196
Римар Наталія Види орфографічних помилок у мові друкованих ЗМІ (на прикладі газети «День»).....	199
Рожило Марія Тематичні вектори медіаплатформи для міжкультурної комунікації – порталу для українців у Кракові UAinKrakow.pl.....	202
Рудинська Мілена Особливості мережевої війни росії з Україною.....	205
Сенатор Єлизавета Тематичне спрямування транснаціональних глянцевого видань для жінок в Україні.....	208
Склянчук Анна Особливості роботи журналіста під час війни росії проти України.....	210
Смик Людмила Висвітлення гібридної війни в українських масмедіа.....	213
Снігур Олег До питання інформаційної злочинності та інформаційної безпеки України.....	215
Сова Олександр Формати та інструменти цифрового сторітелінгу.....	218
Соколівська Яна Особливості мережевих ЗМІ Житомирщини: провідна тематика та проблеми розвитку.....	221
Соцкова Вероніка «Словом можна ранили, вбити або вилікувати»: журналістика в умовах війни.....	224
Степанюк Альбіна Періодичне видання «Романівський вісник» в інформаційному просторі Житомирської області.....	227
Стрижеус Діана Сучасна військова журналістика: новітній український досвід.....	229

<i>Теребус Оксана</i> Маніпуляція, пропаганда та їх використання у ЗМІ під час збройних конфліктів.....	231
<i>Ткачук Аліна</i> Специфіка просування персонального бренду політика з використанням соцмереж.....	234
<i>Ткачук Богдана</i> Лірика В. Кордуна в літературно-духовних координатах часу.....	237
<i>Федік Юлія</i> Сучасні англомовні політичні карикатури: структура, семантика, прагматика.....	239
<i>Ференс Олеся</i> Особливості діяльності журналіста, Дмитра Комарова під час війни.....	242
<i>Фурман Оксана</i> Роль графічних засобів у сучасних англомовних масмедійних текстах на тематику COVID-19.....	244
<i>Хазанюк Ангеліна</i> Висвітлення воєнних дій в українських медіа в контексті професійних стандартів журналістики.....	247
<i>Харчук Діана</i> Суспільне мовлення в Україні відбулося, але реформа медіа ще триває.....	249
<i>Харчук Наталія</i> Правопис російських власних назв в українських ЗМІ від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.....	252
<i>Цуріна Елеонора</i> Адаптаційні заходи спеціалізованих медіа в умовах повномасштабної війни (на прикладі DOU.ua).....	255
<i>Шинкар Тетяна</i> Екожурналістика як новий напрям сучасних масмедіа.....	257
<i>Шульська Наталія</i> Рекламні стратегії у віртуальній комунікації: дефініція поняття й різновиди.....	261
<i>Юфан Ольга</i> Поліфункціональність подорожнього фоторепортажу в умовах війни.....	264

двадцять років тому. Російські ЗМІ використовували і використовують усі можливі методи для розпалювання конфліктів, прямої підтримки вигідних для себе політиків та планів. Протягом нового витка російсько-української війни, розпочато 24 лютого, до російських ЗМІ приєдналися і білоруські ЗМІ, контрольовані владою, які продовжили практику створення фейкових новин. Серед таких новин як усні вигадані повідомлення, так і постановочні вигадані новини з відеорядом. Перспективами подальшого дослідження є проведення аналізу українських, російських та білоруських інтернет-видань і в інші історично важливі події для України, наприклад, під час Революції гідності та АТО/ООС. Зафіксувати прояви та механізми інформаційної війни, після чого провести порівняння ведення інформаційної війни країнами у різні часи.

Список використаної літератури

1. Libicki M. Conquest in cyberspace. National security and information warfare, Cambridge. 2007. 207 p.
2. Баркар Д. Новини під час війни. Аналіз контенту провідних онлайн-медіа за 17 жовтня 2022 року. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/novyny-pid-chas-vijny-analiz-kontentu-providnyh-onlajn-media-za-17-zhovtnya-2022-roku-i48694>
3. Білий список: 10 медіа, що стали найякіснішими. Інститут масової інформації. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/bilyj-spysok-10-media-shho-staly-najyakisnishymy-i41541>
4. Офіційний сайт видання «Українська правда». URL: <https://www.pravda.com.ua/>
5. Офіційний сайт видання «Дзеркало тижня». URL: <https://zn.ua/>
6. Офіційний сайт видання «Бабель». URL: <https://babel.ua/>
7. Офіційний сайт видання «Детектор медіа». URL: <https://detector.media/>
8. Офіційний сайт видання «Медуза». URL: <https://meduza.io/>
9. Офіційний сайт видання «Медіазона». URL: <https://zona.media/>
10. Офіційний сайт видання «Україна.ру». URL: <https://ukraina.ru>
11. Офіційний сайт видання «Белсат». URL: <https://belsat.eu/>
12. Офіційний сайт видання «Белта». URL: <https://www.belta.by/>
13. Офіційний сайт видання «Наша Нива». URL: <https://nashaniva.com/>

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЖУРНАЛІСТА

Зайко Леся, Ігнатченко Дмитро

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Житомир

Постановка наукової проблеми та її значення. Гаряча фаза російсько-української війни, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, актуалізує тему інформаційних воєн, як передвісників активної фази збройного конфлікту та складників гібридних воєн, а також методів боротьби з дезінформацією, пропагандою ворога, в т. ч. підвищенням медіаграмотності як виробників інформації, так і споживацької аудиторії – усіх учасників масової комунікації.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питаннями інформаційних воєн займалися такі науковці, як В. Алещенко [1], А. Близнюк [2], М. Гетьманчук [3], питаннями медіаграмотності – В. Іванов, О. Шкоба [4], Г. Нерсесян [5], Б. Синчак [7].

Мета і завдання. Метою наукової розвідки є осмислення важливості різноманітних форм отримання знань, компетенцій з метою формування медіаграмотності у майбутніх журналістів.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Нагадаємо, що «війна – соціально-політичне явище, що являє собою одну з форм розв'язування засобами збройного насильства суспільно-політичних, економічних, ідеологічних, національних, територіальних, релігійних та інших суперечностей між державами, народами, націями, класами, соціальними групами» [6]. Загарбницька війна країни-агресора проти України має й складові інформаційної війни: пропаганду, інформаційні маніпуляції, фейкові новини, інформаційно-психологічні операції та ін.

24 лютого 2022 року в Україні було оголошено воєнний стан як особливий правовий режим, який було введено через загрозу національній безпеці. Воєнний стан накладає відповідні вимоги до подання інформації через мас-медіа. Для унеможливлення створення фейкової інформації, дезінформації, маніпулятивної інформації необхідні навички медіаграмотності саме у виробників цієї інформації. Україна обмежила подання інформації у телевізійному просторі через інформаційний марафон «Єдині новини». Все ж розгалужена мережа засобів масової комунікації дозволяє зазначати, що не усі є якісними та не несуть інформаційну небезпеку.

Медіаграмотність – основний чинник виготовлення якісного медійного продукту. Вміння підбору якісних першоджерел інформації при створенні медіапродукту, розуміння формуючої ролі картини світу масмедійною інформацією, саморегуляція, редакторський контроль, громадський контроль, контроль на рівні держави через законодавчу базу – інструментарій для виготовлення якісної мас-медійної інформації.

Медіаосвіта є головним чинником формування медіаграмотності фахівців різних галузей. Багатоаспектність освіти фахівців спеціальності 061 «Журналістика» дає можливість уникнення маніпулятивних технологій та мінімізації негативного впливу на свідомість аудиторії.

З метою самоосвіти та підвищення кваліфікації здобувачі освіти окрім виконання вимог університетської освіти досягають програми неформальної та інформальної освіти, результати яких можуть бути визнані в межах освітнього процесу.

Зокрема, різноманітні заклади освіти, громадські організації та інші інституції надають можливість підвищити свій рівень медіаграмотності здобувачам вищої освіти. А саме:

– Курс «Як протидіяти фейкам та пропаганді?» (Інститут креативних інновацій, 18.08.2022 р.). Найбільш цікавою та корисною була інформація про роботу з джерелами та їх перевіркою (за допомогою програм та додатків чи знаходження першоджерела інформації). Також варта уваги робота з ракурсами

на фото та відео (як саме впливають ракурси на сприйняття потенційного глядача – одна й та ж ситуація, але з різних ракурсів, може сприйматися по-різному).

– Онлайн-курс з медіаграмотності (IREX Україна, 02.11.2022 р.). Участь у цьому курсі дозволила узагальнити знання про медіаграмотність.

– Тренінг «Дім фейків: розбери дезу на цеглини» (Академія Української Преси, 10–11.11.2022 р.). Захід був присвячений протидії фейкам, ІПСО та пропаганді. Найбільш вразив підхід до учасників та детальний аналіз публікацій, де були застосовані різні методи маніпуляції інформацією задля створення потрібної картинки події.

– Вебінар «Твоя сила – критичне мислення» (IREX Сила, 12–13.12.2022 р.). Особливої уваги було приділено аналізу публікацій з елементами пропаганди та ІПСО.

– «Ігри експертів: імперія завдає удару» (Академія Української Преси, 14-15.12.2022 р.). Розглянуто маркери маніпуляцій для перевірки інформації, запропоновані ментором. Також відбувся детальний розбір діяльності головних пропагандистів російської федерації та різноманітних медіа, зокрема й тих, що позиціонують себе опозиційними.

Від викладачів кафедри журналістики, реклами та PR Житомирського державного університету імені Івана Франка для здобувачів освіти надходять пропозиції взяти участь в міжнародних та всеукраїнських заходах:

– Вебінару «Дотримання балансу в журналістиці: особливості роботи з травмованими війною свідками» (IREX та URRF). Вебінар організовано ГО «Інтерньюз-Україна» у межах програми Український Фонд Швидкого Реагування, яку втілює IREX за підтримки Державного департаменту США. Корисні рекомендації психолога та приклади практичного досвіду практикуючих журналістів додали знань майбутнім фахівцям спеціальності 061 «Журналістика» (05.10.2022 р.).

– Практична лекція «Суспільний інтерес у сучасній українській журналістиці», організованої Комісією з журналістської етики у партнерстві з ГО «Жінки в медіа» – розмова з українською журналісткою, генеральною продюсеркою інформаційного мовлення Суспільного, співзасновницею «Лабораторії журналістики суспільного інтересу» А. Карякіною (25.10.2022 р.).

– Національний тест з медіаграмотності в рамках Усесвітнього тижня медійної та інформаційної грамотності (Global MIL Week) в межах Усесвітнього тижня медійної та інформаційної грамотності (Global MIL Week), започаткованого у 2012 р. відповідно до ініціативи Організації Об'єднаних Націй із питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО). Тиждень присвячений темі «Плекання довіри: імператив медіа та інформаційної грамотності» (27.10.2022 р.).

– Круглий стіл «Виклики перед медіа у військовий час: український вимір», який був організований кафедрою видавничої справи та редагування НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського» (28.10.2022 р.).

– Круглий стіл за результатами Національного тесту з медіаграмотності (09.11.2022 р.).

– Онлайн-лекція В. Іванова «Медіаграмотність під час війни», організована кафедрою видавничої справи та редагування НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського» (15.11.2022 р.).

– Онлайн-зустріч з Андрієм Куликовим на тему «Журналістика воєнного часу: професіоналізм та відповідальність», організованою та проведеною Асоціацією з міжнародних питань (Чехія) та Комісією з журналістської етики (18.04.2023 р.).

Підсумовуючи можемо зазначити, що процес формування професійної культури майбутнього журналіста повинен акцентуватися й на питаннях медіаграмотності та невикористання маніпулятивних технологій у створенні журналістських матеріалів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, сучасна російсько-українська війна супроводжується потужними інформаційними впливами – складниками гібридної війни проти українського народу. Інформація є продуктом виробництва, зокрема, і журналістів, як працівників мас-медійної сфери. Тому медіаграмотність є важливим складником у підвищенні кваліфікації журналістів для виробництва якісної інформації. Перспективи подальшого дослідження можна спрямувати на вивчення досвіду закладів вищої освіти щодо медіаосвіти та медіаграмотності.

Список використаних джерел

1. Алещенко В. І. Феноменологія «гібридної війни» та її особливості у виконанні російської федерації: інформаційно-психологічний аспект. *Військово-спеціальні науки*. 2016. Випуск 1(34). С. 6–11.
2. Близнюк А. Гібридна війна XXI століття. Пропаганда як основна складова у політичних, соціальних та етнічних протистояннях. *INTERMARUM: історія, політика, культура*. 2015. Вип. 2. С. 390–399.
3. Гетьманчук М. П. «Гібридна війна» Росії проти України: інформаційний аспект. *Військово-науковий вісник*. 2017. Випуск 27. С. 296–307. DOI: <https://doi.org/10.33577/2313-5603.27.2017.296-307>.
4. Іванов В. Ф., Шкоба О. Я. Медіаосвіта та медіаграмотність. *Інформаційне суспільство*. 2012. С. 41–52.
5. Нерсесян Г. А. Медіаграмотність молоді – запорука протидії інформаційній агресії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 6. С. 56–60
6. Пилявець Р. І. Війна. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=34448 (дата звернення: 27.04.2023).
7. Синчак Б. А. Деонтологія журналістської діяльності: виклики, дилеми, тенденції: дис... д-ра філософії: 061. Суми, 2023. 230 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91306> (дата звернення 25.04.2023).

Наукове видання

**МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ:
ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих науковців
(Луцьк, 19 травня 2023 р.)**

Упорядкування – **Марія Рожило, Наталія Шульська**
Технічне редагування – **Олена Бондар, Діана Кравченко, Олеся Ференс**

*Матеріали надруковано в авторській редакції
За достовірність інформації, уміщеної в опублікованих тезах,
несуть відповідальність автори*

Адреса оргкомітету конференції:
Кафедра соціальних комунікацій, факультет філології та журналістики
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
вул. Винниченка, 30 а, каб. 201,
Луцьк, 43005

E-mail: vnu_vsr@ukr.net